

Profesor Andrzej Zwierzak

– wspomnienia

Profesor dr hab. inż. Andrzej Karol Zwierzak, urodził się w 1931 roku w Warszawie, w rodzinie nauczycielskiej. Po Powstaniu Warszawskim wraz z rodzicami przeniósł się do Łodzi, gdzie w 1949 roku ukończył I LO im. Mikołaja Kopernika.

Już od wczesnej młodości Jego pasją była chemia. Dlatego w 1953 roku podjął studia na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej. Po uzyskaniu w 1955 roku tytułu magistra inżyniera chemii, rozpoczął pracę w Katedrze Syntezy Organicznej, która z czasem przekształciła się w Instytut Chemii Organicznej. Kariera naukowa Profesora A. Zwierzaka rozwijała się bardzo dynamicznie. W 1959 roku uzyskał na macierzystej uczelni stopień doktora nauk chemicznych za rozprawę „O działaniu cyjanku karbonylu na węglowodory nienasycone typu styrenu w obecności kwasu octowego lub jego chloropochodnych” wykonaną pod kierunkiem prof. dr. Osmana Achmatowicza. Już pięć lat później otrzymał stopień naukowy doktora habilitowanego za pracę „Reakcje izomeryzacji i dimeryzacji alkenylobenzenów w obecności III-rz. butanolanu potasowego jako katalizatora”, a w wieku 41 lat – co wówczas należało do rzadkości – otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. Tytuł profesora zwyczajnego został Mu nadany w 1980 roku.

W latach 1970–1980 i 1992–1997 pełnił obowiązki Dyrektora ds. Naukowych w Instytucie Chemii Organicznej P.Ł. Od października 2003 roku stał się emerytowanym profesorem tego Instytutu.

W latach sześćdziesiątych Profesor przebywał na stażu naukowym w Northwestern University Evanston, Illinois (USA). Kilkakrotnie zapraszano Go również jako wykładowcę w zagranicznych uniwersytetach: University of Sussex w Brighton (Wielka Brytania), University of Texas at Arlington (USA) i University of Pretoria w Pretorii, RPA, gdzie przez rok kierował zespołem badawczym prof. Tomasza Modro.

Profesor Andrzej Zwierzak był znakomitym chemikiem organikiem i znawcą syntezy organicznej. Jego bardzo rozległe zainteresowania naukowe koncentrowały się na organicznej chemii fosforu, w szczególności na aplikacji związków fosforoorganicznych w syntezie oraz na zastosowaniu katalizy przeniesienia międzyfazowego i technik pokrewnych w syntezie organicznej. Przez wiele lat współpracował także z powodzeniem z Pabianickimi Zakładami Farmaceutycznymi „Pofa” w Pabianicach oraz z Instytutem Przemysłu Organicznego w Warszawie i Zakładami Chemicznymi „Azot” w Jaworznie (badania te dotyczyły poszukiwania nowych fosforoorganicznych preparatów owadobójczych i zaowocowały wdrożeniem pierwszych oryginalnych polskich preparatów owadobójczych o znaczeniu praktycznym – bromfenvinfosu, metylobromfenvinfosu).

Bardzo duży dorobek naukowy Profesora został opublikowany w formie 149 publikacji oryginalnych (w tym 135 prac opublikowanych w czasopiśmie z listy JCR) oraz 40 patentów i jednego wdrożenia. Prace Jego autorstwa należą w dalszym ciągu do często cytowanych prac polskich chemików organików.

Profesor Andrzej Zwierzak jest również współautorem dwóch skryptów akademickich i autorem dwutomowego podręcznika

akademickiego będącego zwieńczeniem jego wykładów z chemii organicznej. Profesor był świetnym wykładowcą chemii organicznej, co podkreślają wszyscy studenci, którzy mieli możliwość wysłuchania Jego wykładów, nawet ci, którym z chemią organiczną nie było po drodze.

Profesor wypromował dziewięciu doktorów, a wyniki badań zapewniły Zespołowi stworzonemu i kierowanemu przez Niego znaczącą pozycję naukową w dziedzinie zastosowania organicznych połączeń fosforu oraz katalizy przeniesienia międzyfazowego w nowoczesnej syntezie organicznej.

Za swoje osiągnięcia był wielokrotnie nagradzany. Otrzymał między innymi Nagrodę Wydziału Nauk Matematyczno-Fizycznych i Chemicznych PAN za osiągnięcia w zakresie chemii. Wyróżniono Go również Medalem Kostaneckiego, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

Profesor był wymagającym szefem, czasami trudnym, ale świetnie zorganizowanym i niezwykle obowiązkowym. Zawsze w terminie wykonywał to, do czego się zobowiązał. Miał fenomenalną pamięć, co w dobie braku internetu i ogólnie dostępnych chemicznych baz danych było rzeczą nie do przecenienia. Miał ogromną lekkość pióra – pisanie nie sprawiało Mu żadnych problemów, a dodatkowo pisał piękną polszczyzną. Znany był także ze swego poczucia humoru i z wielu trafnych, czasami dosadnych, powiedzeń, które na stałe weszły do „żargonu” laboratoryjnego. Był także zapalonym turystą i niektóre osoby pamiętają Go jeszcze z czasów, gdy zdobywał kolejne szczyty w Tatrach. W późniejszym okresie pasjonował się grzybobraniem, turystyką zagraniczną, tenisem i fotografią amatorską.

Profesor Andrzej Zwierzak odszedł od nas 5 lipca 2019 roku.

Prof. dr hab. Tadeusz Gajda